

Oponentský posudek

diplomové práce studentky **Bc. Elišky Chmelařové** na téma

Odborný překlad a organizovaná činnost překladatelů ve 2. polovině 20. století

Předložená diplomová práce studentky Bc. Elišky Chmelařové pojímá zvolené téma v první části deskriptivně s využitím dostupné literatury, druhá část je zaměřena prakticky a je sestavena především na základě informací získaných z rozhovorů s pamětníky, což činí práci zajímavou a přínosnou. Diplomantka si vytkla za cíl (s. 11) *„příspět k poznání v oboru dějin českého odborného překladu a podat základní přehled o organizacích a institucích, při kterých se v daném historickém období soustředila překladatelská činnost, a ukázat tak tehdejší možnosti uplatnění překladatelů neliterárních textů a jejich pracovní podmínky.“* Takto stanovený cíl hodnotím jako dostatečně ambiciózní pro tento typ kvalifikační práce, navíc poskytující značný prostor pro bádání diplomantky, protože činnosti překladatelů ve 2. polovině 20. století byla dosud věnována malá pozornost. Cíl se autorce podařilo naplnit, i když, jak sama uvádí v závěru práce (s. 71-72), prostor pro další bádání zde zůstává, neboť existovaly i další instituce a organizace s překladatelskými odděleními, které v práci nebyly zkoumány.

Rozsah práce je dostatečný, vlastní text diplomové práce je uveden na s. 9-72 a obsahuje úvod, 7 základních kapitol dále členěných do podkapitol, závěr, bibliografii a 4 přílohy, z nichž nejrozsáhlejší je první příloha, v níž jsou přepsány rozhovory s pamětníky. První čtyři kapitoly jsou teoretické, převážně kompilačního charakteru. Diplomantka se v nich zabývá odborným textem a odborným stylem, uvádí hlavní charakteristiky odborného překladu, mapuje dosavadní vývoj v oblasti teorie odborného překladu a podává ucelený přehled vydaných publikací s danou tematikou a příspěvků, ve kterých se objevují zmínky o organizované činnosti překladatelů a jejich sdružování. V poslední teoretické kapitole se diplomantka zabývá metodou orální historie a popisuje její realizaci. Z hlediska zvoleného tématu lze považovat za klíčové pátou, šestou a sedmou kapitolu, v nichž autorka práce nejprve vymezuje pojem „organizovaná činnost překladatelů“, dále se věnuje organizacím, které překladatele sdružovaly nebo překladatelskou činnost provozovaly, jako jsou např. FIT, Překladatelská sekce Svazu československých spisovatelů, MON, PIS, SOF. Institucionální prostředí je zde srovnáváno s komerční sférou pomocí případové studie, ve které je popsána překladatelská činnost v podnicích na příkladu Škoda Auto a.s. Podíl teoretické a výzkumné

části je tak vyrovnaný. Zvolenou strukturu práce považuji za vhodnou a logicky konzistentní, i když v některých případech vedla k opakování určitých informací. Oceňuji sumarizaci přínosů organizované činnosti překladatelů a výhod pro její účastníky, kterou diplomantka provedla na s. 41. Protože se však jedná o závěry, které lze vyvodit až na základě popisu jednotlivých typů organizované činnosti překladatelů, které jsou předmětem dalších kapitol, domnívám se, že by bylo vhodnější umístit tyto informace až do samotného závěru práce.

Po formální stránce práce nevykazuje výraznějších nedostatků. Výběr knižních zdrojů (diplomantka jich použila 36) a práci s nimi lze považovat za relevantní. Drobnou výtku mám jen k uvádění internetových zdrojů: dosud jsem se nesešla se zvolenou podobou [online]. Dostupné [cit. 6. 12. 2013] z: Dle normy by „dostupné“ mělo následovat až po datu citace. Určité výhrady mám ale k jazykovému projevu. I když se na první pohled zdá, že diplomantka věnovala interpunkci patřičnou pozornost, občas dochází k užití nadbytečné čárky, zvláště před spojkou nebo (např. na s. 37, 40), v některých případech naopak čárka chybí (např. s. 19). Místy také dochází k nerespektování vazby slov nebo k vyšinutí z větné vazby (např. s. 21, 24, 48, 53). Diplomantka se také dopustila několika pravopisných chyb (např. s. 20, 25, 36, 71). Na s. 26 se studentka rozhodla pro přechylování cizích ženských příjmení, celkem nelogicky ale ponechává *Monu Baker*. Vyskytují se zde i určité lexikální nepřesnosti – např. na s. 19 byla použita slova „procentuelní“, „potencionální“ (i když některé slovníky jeho použití připouštějí, přednost bych dala slovu „potenciální“), na s. 22 „se dostala do podvědomí“, na s. 55 „žádní z nich“. Problémy měla diplomantka i s užíváním slovenského jazyka – na s. 32 používá „Ústredí“ (ve slovenštině „Ústredie“), Komisi pre vedecký a odborný preklad místo Komisiu pre vedecký a odborný preklad.

V práci se také vyskytuje několik faktografických chyb – na s. 46 je zmíněno, že se kongresu zúčastnilo 18 zemí, v závorce je jich ale uvedeno 21 (vzhledem k tomu, že se jedná o převzatou informaci, je pravděpodobné, že chyba už se vyskytla v původním zdroji). Na s. 68 v 1. odst. najdeme informaci „*Od založení do roku 1953 sídlila federace v Paříži, mezi lety 1963 až 1956 pak v Praze*“. V tomto případě se zcela jistě jedná o překlep. Vytknout lze i určitá neobratná vyjádření, např. na s. 40 : „*Sídla obou organizací byla v 90. letech přesunuta. Tyto organizace měly totiž úzké napojení na komunistickou stranu a po revoluci již nebylo žádoucí, aby měly v Praze své hlavní působišťe*“ (informace by mohla být pochopena tak, že musely odejít pouze z Prahy), na s. 61: „*Na těchto překladech bylo zajímavé, že se překládalo z jazyka do jazyka, ne vždy tu figurovala čeština*“, na s. 63 „*Ješetová (2014) doává ještě technické dokumentace*“. Nedá se ale říci, že by tyto prohřešky nějak významně snižovaly kvalitu práce.

Celkově lze shrnout, že předložená práce je komplexním, pečlivým a vnitřně konzistentním zpracováním zvolené tematiky. Autorka splnila své cíle a práce je tak mezi česky psanými díly o dané problematice jistě přínosem. Lze tedy konstatovat, že diplomová práce studentky Bc. Elišky Chmelařové i s drobnějšími nedostatky v jazykovém projevu splnila požadavky kladené na tento typ kvalifikační práce. Práci proto doporučuji k obhajobě. Prozatím ji hodnotím známkou **velmi dobře**, v případě úspěšné ústní obhajoby pak navrhuji stupeň **výborně**.

Otázky k obhajobě:

1. Na s. 15 se opíráte o tvrzení Kollera (1992 : 117) a uvádíte, že nelze vždy jednoznačně vymezit, zda se jedná o odborný či umělecký překlad, což vhodně ilustrujete na příkladu bible. Jak z tohoto úhlu pohledu nahlížíte na reklamní texty?
2. Ve své práci na s. 71 uvádíte, že jedním z nejpřekládanějších jazyků ve 2. pol. 20. století byla arabština. Čím si to vysvětlujete?
3. Překvapilo mne, že za poměrně dlouhé časové období (1967-2012) bylo na KPT či ÚTRL obhájeno jen 91 prací, které se týkaly odborného textu a jeho překladu. Máte pro tento relativně malý zájem o danou oblast nějaké vysvětlení?

V Plzni dne 21. 5. 2014

PhDr. Dagmar Kolářiková, Ph.D.
KRO, FF ZČU v Plzni